

**Дідняк А.В.,**

здобувачка вищої освіти інженерно-енергетичного факультету  
Миколаївський національний аграрний університет,  
м. Миколаїв, Україна  
Науковий керівник - канд.екон.наук, доцент Курепін В.М.

## **ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ МІЖГАЛУЗЕВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ**

В умовах трансформації економічної системи на засадах ринкових відносин ключовими умовами взаємодії суб'єктів господарювання виступає внутрішньогалузева конкуренція. Її сутність виявляється насамперед у прагненні підприємств до максимізації кількості залучених споживачів, утримання клієнтської бази та забезпечення стабільних позицій на найбільш прибуткових сегментах ринку. Конкурентна боротьба зосереджується переважно на підвищенні якості товарів та послуг, оптимізації цінової політики та розробці маркетингових стратегій, спрямованих на посилення ринкової привабливості.

Водночас із формуванням повноцінної ринкової середовища поступово зростає роль міжгалузевої конкуренції [1, с. 38]. Цей процес супроводжується структурними зрушеннями в економіці та визначається необхідністю пошуку ефективних сфер застосування капіталу. Наслідком міжгалузевої конкуренції є формування раціональних пропорцій між окремими об'єктами господарювання.

Особливого значення набуває перерозподіл капіталу, який зумовлює перерозподіл інвестиційних ресурсів у напрямі тих секторів, де існує потенційна можливість отримання більшого прибутку. У цьому випадку предметом конкуренції є не безпосередньо кінцевий споживач, а капітал, що обумовлює пріоритетність інвестиційної активності за клієнтів. Конкурентна взаємодія поступово набуває більш комплексного характеру [2, с. 144], охоплюючи не лише сферу виробництва та збуту, а й стратегічні механізми інвестування, які визначають напрямки розвитку економіки в довгостроковій перспективі.

Рівень прибутковості в різних галузях національної економіки значною мірою визначається об'єктивними відмінностями у характері виробничої діяльності та структурі витрат. Зокрема, туристично-рекреаційний комплекс істотно відрізняється від промисловості та інших секторів економіки за своєю капіталосміністю та співвідношенням складових виробничих ресурсів.

Специфіка структури витрат у цій галузі зумовлює високий рівень постійних витрат, які значно перевищують змінні [3, с. 800]. Така особливість безпосередньо впливає на тривалість терміну окупності інвестицій, а отже і на загальний рівень рентабельності підприємств. У свою чергу, зростання питомої ваги постійних витрат знижує гнучкість господарської діяльності та підвищує ризики, пов'язані з коливанням на туристичні послуги.

Вказані особливості капітальної структури та витрат мають вирішальне значення для визначення конкурентоспроможності суб'єктів туристично-рекреаційної діяльності. Вони зумовлюють специфічні підходи до стратегічного управління фінансовими ресурсами [4, с. 382], формування цінової політики та обґрунтування інвестиційних проектів у галузі. Конкурентна позиція підприємств туристично-рекреаційного комплексу формується не лише під впливом ринкового споживання та якості послуг, але й у значній мірі залежить від ефективності використання капіталу та здатності адаптуватися до структурних особливостей галузі.

На відміну від базових галузей матеріального виробництва, де формуються основні

джерела нагромадження капіталу, сфера туризму та рекреації, як і невиробнича сфера в цілому, перебуває у значній залежності від динаміки накопичення в промисловості, сільському господарстві та інших секторах [4, с. 66], що забезпечують матеріальну основу економіки.

Отже, доля туристичної галузі в інвестиційній конкуренції має вторинне, але стратегічно важливий характер: з одного боку, вона залежить від стану матеріального виробництва, а з іншого - сама здатна генерувати мультиплікативний ефект, стимулюючи розвиток суміжних секторів економіки.

### **Література:**

1. Курепін В. М., Іваненко В. С. Туризм під час воєнного стану: організація безпечного відпочинку. Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: глобальні виклики : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 1 квітня 2024 р.). Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2024. С. 37-39. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17467>.
2. Іваненко В. С. Інновації у сфері безпеки: захист різних сфер діяльності місцевих громад. Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., (м. Миколаїв, 9 грудня 2024 р. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 141-144. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20102>.
3. Шевчук Д. В., Сухорукова А. Л. Інноваційні підходи до аналізу та контролю ризиків при плануванні бізнес-процесів. Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи : матеріали X міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 4-5 жовтня 2024 р.). Одеса : ОНЕУ, 2024. С. 799-801. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20671>.
4. Шиян Б. В., Сухорукова А. Л. Маркетингові підходи для стимулювання внутрішнього туризму в Україні. Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України : зб. тез доповідей II міжнародної наук.-практ. конф. (26-27 листопада 2024 року, м. Харків). Ч. 1. Харків : НТУ «ХПІ», 2024. С. 381-382. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19694>.
5. Курепін В. М. Іваненко В. С. Застосування цифрових технологій у сільському господарстві для досягнення цілей сталого розвитку. Modern Economics. 2024. № 47(2024). С. 62-69. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V47\(2024\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V47(2024)-09).